

TENJ-LIA-LA PƆOL SI ŊMUŊSA PI KORIŊTI NIAA

PƆol lolle Wia

¹ Mi-na PƆol ari la naanbie Timoti ne Ŋmuŋse teniŋ deenŋ a pipima. Wia tuotoruŋ le ne u liisemi di mi ŋaa Kirisito Yesu nanɔɔ. La Ŋmuŋse teniŋ deenŋ a pipi nialiŋ si laa Yesu wiaa dii aa hilimi a he Koriŋti taŋ-la le ne, ari nialiŋ si bi haache keŋe Wia sipaanŋ Akaaya tiŋteenŋ le.

² La Nyimma Wia ari la Tiina Yesu Kirisito lahorimo le, ma jaŋ hoŋ ari yarifielaa.

³ Má leŋ di la denne Wia. U ne ŋaa la Tiina Yesu Kirisito Nyimma, aa fá niaa nennige. U ne yie leŋ nialiŋ tuoŋ si cheye tuoŋ bira tore.

⁴ Di la ní na heeŋ ma, u ne yie leŋ la tuoŋ tore. U si yie ŋaa la tuoŋ tore ŋii, la ma yie ŋaa la naanbiiriŋ ma síi na heeŋ, ba ma tuoŋ tore ŋii ne. Wia joŋ tuotoruŋ ne pila, ŋii ne tii la ma pe la naanbiiriŋ le di ba ma na tuotoru-la yiri.

⁵ Kirisito na heeŋ ne woruŋ. Hee-la u fa si na, u titia ne la ma nina. A tiŋ ŋii wiaa Kirisito ma leŋ la tuoŋ faasa tore ne. ⁶ La si ko di la bul Wia wu-zomo-la a pima di Wia laama ta, la na heeŋ ne woruŋ. La na heeŋ di ma na tuotoruŋ ne. Di ma ne na hee-la yiri la si na aŋ wuo nyalime, ma jaŋ na tuotoru-la yiri la si na. ⁷ Laa yielema ne. La yiela-la saa bibegili. La jima ari hee-la la si

na, ma ma na u titia nē. Ūii titia nē tuotōru-la la si kenē, ma ma kēnu nē.

⁸ La naanbiirin, laa chē di ma jin ūii la si na hēē Esia tinteen ē nē. Wialin si juula ē fa yunje nē kinkeŋ kinkeŋ a pila. La paala bi biina ari taŋ jaŋ pulla. ⁹ Wutitii, la fa biina ari la suba dēre nē. Ama ūii pela ē di la sí la titia doluŋ ē beŋ, ama di la joŋ la yielaa kala a hē Wia ē, niila síi chise niaa suuŋ ē. ¹⁰ Wia nē liisela suuŋ deēŋ nisin ē. Maachie di wiaa nē juula ē, u jaŋ liisela ba ē. U ē nē laa yiele ari maachie u jaŋ bira liisela di hēē nē juula. ¹¹ Má ma pē sul Wia pila. Niaa yuga nē aa sul Wia a pipila duu pela ē. Di Wia nē laa ba Wii-sula, ba kala jaŋ wuo dēnu.

Pōl keŋ u wiaa birime

¹² Lēē la jaŋ wuo bigisi la titia ē, bēē wiaa la tuobiinaa daga ari la wu-ŋaalaa kala zomo nuu-kala teen dunia deēŋ ē. Wii-kala la si ŋaa ma teen, la ŋaa wialin síi to Wia woŋbiin nē aŋ pē ŋaa wutitii-la Wia síi chē. Nuhuobiine wujimin ē dee la to a ŋiŋaa wialin, ama Wia doluŋ ē nē la ŋaaba. ¹³ La bi wu-tanii ŋmuŋsa pima, ama wialin la si ŋmuŋsa, ma jaŋ wuo karime, a jin ba bubuōsaa maa. La saa laa dii ari ma jaŋ jin wiaa deēŋba bubuōsaa a mu dēre, ¹⁴ ari ma si jinba mua ūii. Ma jima ari tapulii-la, la Tiina Yesu nē miira kō, ma jaŋ bigisi ma titia ē a tin la wiaa, ka di la ma bibigisi la titia ē a tin ma wiaa.

¹⁵ Mi fa jima di la jin dōŋo nē woruŋ, u ūii wiaa nē tii mi faa chē di mi kō ma teen, di ma wuo nii sima bulia. ¹⁶ Mi faa chē di mi ku to ma

lerin a nama, aŋ-na mu Masidoonia tinŋteen. Di mi ne fa bira lii Masidoonia kuko, di mi bira ku to ma teen, di ma hemi wonŋbiin le di mi mu Judiya tinŋteen. ¹⁷ Ma biina ari di mi nii che di mi ŋaa wii, mi bi jaŋ biine aŋ-na ŋaa? Ma bira biina mii ŋaa mi wiaa ari dunia niaa sii ŋaa nee, di mi sei wiin aŋ bira bul di mi bi wii-la seye naa-buasula titia lee? ¹⁸ Ma jima woruŋ ari Wia keŋ wutitii. Ŋii wiaa wialin kala la si bula pima ŋaa wutitii ne. La bi wiaa bula ari tuobiinaa balia ne. ¹⁹ Ma bira jima ari mi-na Pool, la di la naanŋbiirin Silivaanas ari Timoti ne bul Yesu Kirisito wiaa pima. Yesu wii-wii-kala ŋaa wutitii ne. Wu-nyiari kala tuo ba le. U yie sei wutitii ne bua-na kala. ²⁰ Wia bula ari u jaŋ ŋaa wiaa yuge a pila. U jaŋ to Yesu le ne a leŋ di wialin ku ŋaa wutitii. Ŋii wiaa ne tii, di la ne chuole Wia dere-na kala, la yie bul "ami" u doluŋ le. La yie bul ŋii di Wia yirin wuo yire ne. ²¹ Ama Wia titia ne bula ari la di ma kala keŋ miisin Kirisito le ne. U ne liisela di la tinŋtinŋin deen maa. ²² U magilela ne. U joŋ u Din-zoŋ-la a hela le ne, di la wuo jin ari maachie u jaŋ joŋ ku-daŋ ma pila.

²³ Ari Wia, wialin kala mi si bula ŋaa wutitii ne. Mi bi ma teen ko Korinti le, bee wiaa mi fa bi che di mi walimema. ²⁴ U bi naga ari ma si laa wialin dii ne tii la chiche di la fugema, ama laa che di la pema le di ma keŋ tuotoŋ. Ma laa Yesu wiaa dii ne a chinba le kpaŋ kpaŋ.

2

¹ Ŋla wiaa ne tii mi bi ma teen ko. Di mi ne

fa kō, ma tuōŋ fa jaŋ chei. ² Di mi ne ŋaa di ma tuōŋ chei, kubee ne he dime si jaŋ leŋ di mi tuōŋ tōre? Nuu-kala tuo, see nialiŋ titia mi si ŋaa ba tuōŋ chei. ³ Di mi ne fa kō ma teenŋ, ma ne fa jaŋ ŋaa di mi tuōŋ tōre. Ŋii wiaa, di mi ne leŋe ma tuōŋ chei, ma bira bi jaŋ leŋ di mi ma tuōŋ tōre, ŋii ne tii teŋ-la mi si ŋmuŋsa pima mi bul wialiŋ ŋii pipima. Mi ŋaa ma kala yarida ne. Mi jima ari tuōtōru-la mi si na, ma ma nau ne. ⁴ Bua-la le mi si ŋmuŋse teŋ-la di mi pima, mi tuōŋ faasa chei ne woruŋ. Mi paala yel ne a tiŋ ma wiaa. Mi bi teŋ-la ŋmuŋsa di mi chei ma tuōŋ, ama di mi leŋ di ma jiŋ ari mi faasa choma ne.

U maga di la joŋo che nii-la si ŋaa wii chei

⁵ Di nuu ne ŋaa ma tuōŋ chei, ma dunduŋa saa dee, mi ma tuōŋ cheye ne, ama mi bi che di mi bul wiŋŋ deeŋ yuge. ⁶ Nii-la si ŋaa ŋii, ma dogisu ne, ŋii wiaa má leŋ wii-la ta. ⁷ Lele-na u maga di ma joŋ wii-la kala cheu, a peu le di u tuōŋ tōre. Di ŋii dee, u tuōŋ jaŋ faasa chei a kiel duu pugime. ⁸ Ŋii wiaa mii sulma di ma wasa kenu woruŋ a chou. ⁹ Ŋla wiaa ne tii mi ŋmuŋse teniŋ pima, di mi na di ma jaŋ wuo to wii-kala mi si bula pima. ¹⁰ Di ma ne joŋ wii che nuu, mi ma joŋo cheu ne. Di mi ne fa maga di mi joŋ wii che nuu, mi joŋo cheu ne, a tiŋ ma wiaa. Kirisito sipaŋ ne mi ŋaa ŋii, bee wiaa ¹¹ mi bi che di Sitaani wuola. La jiŋ u wu-keniŋ ne.

Pōol tuōŋ bi di-bala pina Turōwas tiŋteenŋ

¹² Mi si kɔ Turɔwas tiŋteenɔ di mi bul Kirisito wu-zomɔ-la a piba, la Tiina suri wonɓiɩŋ pimi ne, ¹³ ama mi tuɔŋ bi di-bala pina, bɛɛ wiaa mi naanɓie Taatis fa tuo dime. Ŋii ne mi sii lee-la a mu Masidoonia tiŋteenɔ.

Kirisito doluŋ ɛ la yuo dii Sitaani

¹⁴ Ari ŋii kala, mi haa lɔlle Wia ne. Bua-na kala, u yie to Kirisito ɛ ne a pela ɛ la wuo yuo dii Sitaani. U yie pela ɛ la wuo bul Kirisito wiaa lee-na kala. Kirisito wu-zomɔ-la nage tulaali sii suɔre, u suɔraa laa lerɩŋ kala. ¹⁵ La titia nage tulaali-zɔŋ-la ne Kirisito joŋo pi Wia. Wia joŋla gaare nialɩŋ u si laa ta ari nialɩŋ sii lel tuɔŋ ne. ¹⁶ Nialɩŋ sii lele teenɔ tulaalii-la suɔraa kpuba ne. Ama nialɩŋ Wia sii laa ta teenɔ, tulaalii-la suɔraa piba miisiŋ ne. Kubɛɛ ne saa maga duu tiŋ tiŋtiniŋ deenɔ? ¹⁷ Niaa yuga ne a gollɔ bubul Wia niɩŋ wiaa a lilaa moribee, ama la-na bi ŋii ŋaa. La-na ŋaa ni-titiiba ne. Wia ne liisela di la tiŋ tiŋtiniŋ deenɔ. Kirisito doluŋ ɛ ne la to aa bul Wia wiaa.

3

Ŋii-falii-la doluŋ wiaa

¹ Ma biina wialɩŋ la si bula, laa dage la titia ŋii la si naga neɛ? Niaa doŋsuŋ cho di ba ŋmuŋse tenniŋ a dage ba si nage ŋii ne di ba kaa kɔ pima. Doŋsuŋ ma cho di ba laa tenniŋ ma teenɔ a dage ba si nage ŋii a pi niaa, ama la-na bi che di la ŋiŋaa ŋii. ² Ma-na, ma ne saa ŋaa teŋ-la la si ŋmuŋsa, di niaa karime a jiŋ ŋii la si naga. Ba ŋmuŋsa he la tuɔŋ ne. ³ Ma

nē saa chaasa daga ari ma ŋaa teŋ-la Kirisito si leŋe la ŋmuŋsɛ. Teniŋ deen, u bi naga ku-la nĪaa si kaa ŋmuŋsɛ tenniŋ nē. WĪa si weye joŋ u Diŋ-zoŋ-la nē kaa ŋmuŋsɛ kialŋ ma tuoŋ. Ba saa bira bi ŋmuŋsa nē tabii-taala ɛ, ama ba ŋmuŋsa hɛ nuhuobiinee tuosaa ɛ nē.

⁴ La to Kirisito ɛ nē a ŋaa WĪa yarida, ŋii nē tii la keŋ nyu-duoŋ a bubul u wĪaa ŋii. ⁵ U ŋii bi naga ari tiŋtimii-la la sĪi tiŋ, la titia keŋ u doluŋ nē. WĪa nē pĪla doluŋ la titiŋ. ⁶ WĪa titia nē pĪla tiŋtimiŋ deen doluŋ. Kirisito si joŋ u chaliŋ a ta ŋii-falii-la u nĪaa teen, u wĪaa nē la bubul. Ba bi wialiŋ ŋmuŋsa hɛ tabii-taala-la ɛ. ŋii-falii-la doluŋ lii WĪa Diŋ-zoŋ-la wialiŋ nē. Wialiŋ Moosis si ŋmuŋsa bil di nĪaa tuto bi nĪaa miisiŋ wuo pa, ama WĪa wu-zomɔ-la si lii u Diŋ-zoŋ-la teen nē wuo nĪaa miisiŋ pipa.

⁷ Wialiŋ Moosis si ŋmuŋsa bil di nĪaa tuto, ba ŋmuŋsa hɛ tabii-taala ɛ nē. Wialiŋ fa bi nĪaa miisiŋ wuo pa. Bua-la ɛ WĪa si joŋba pipi Moosis, WĪa dage u tula pu nē. ŋii nē Moosis siaa kala tutul. Ba sĪi tul ŋii, tula-la fa jaŋ ɛɛ, ama Iziral tiŋŋaa bi u siaa wuo biben. ⁸ Ama WĪa wu-zomɔ-la lii WĪa Diŋ-zoŋ-la ɛ nē. U tutul a kii ŋii nē. Tula-la-na bi jaŋ ɛɛ. ⁹ Wialiŋ Moosis si ŋmuŋsa bil di nĪaa tuto nē fa keŋ tula. Ama ba fa joŋ cheeriŋ pi nialiŋ fa sĪi toba nē. ŋii-na wialiŋ si leŋe nĪaa keŋ tuɔ-pula WĪa teen jaŋ paala keŋ tula a kii ŋii. ¹⁰ ŋii-na buŋbuŋ ku-la fa sĪi tul bira bi tula kenɛ. U tula-la leɛ nē, bɛɛ wĪaa kuŋ doŋ nĪi tul a kii ŋii. ¹¹ Di ku-la fa si bi jaŋ dieni nē kɔ a tutul, ŋii-na ku-la si jaŋ hɛ dime deen deen nē jaŋ tutul a kiiu.

¹² Laa yiele Wia wu-zomɔ-la le ne. Ŋii ne tii la chaasa keŋ nyu-duoŋ aa tiŋ. ¹³ Ama la bi Moosis naga. Bua-la le u si na Wia tula, tula-la juu u siaa ne. Tula-la haa che duu lii ne. Ŋii ne u joŋ gerin a to u siaa, di tula-la si lii, di Iziral tinŋaa síu na. La bi kuŋ joŋo to la siaa. ¹⁴ Ama Iziral tinŋaa fa keŋ nyu-duoŋ ne. Ba bi Wia wialin laa dii. Ŋii wiaa ari jiniŋ kala, di ba ne karime wialin Wia fa si joŋo pi Moosis buŋbuŋ-la di niaa tuto, ba biba laa didii. U naga ari geri-la Moosis fa si joŋo to u siaa di Iziral tinŋaa sí u siaa na, ku-la ha to ba siaa ne di ba sí Wia tula na. Ama Yesu Kirisito ne jaŋ wuo keŋ geri-la suri, di ba wuo na Wia tula. ¹⁵ Ari jiniŋ kala, di ba ne karime wialin Wia fa si joŋo pi Moosis di niaa tuto-na kala, u yie nage ari kuŋ ne to ba wu-jimiŋ, di ba sí wialin bubuoŋ jin. ¹⁶ Ama di nuu ne birima a to la Tiina Yesu, Wia jaŋ keŋ ku-la si kere ba wu-jimiŋ kaa joŋ. ¹⁷ La Tiina Kirisito ari Wia Diŋ-zoŋ-la kala ŋaa kubala ne. Lee-la kala saa la Tiina Kirisito Diŋ-zoŋ-la si he, lee-la niaa bi kuŋ-kala yosu ŋaa. ¹⁸ La nialin kala si laa Yesu wiaa dii, geri-la fa si to la siaa, Wia kaa suri ne. Kirisito tula juu la siaa ne la tutul ari u síi tul ŋii. U keŋla kaa bibirime di la wasa tutul halii, la ku nagu u wii-wii-kala le. La Tiina Kirisito ari Wia Diŋ-zoŋ-la ne ŋaa ŋii la le.

4

La nage pupoyee ne, Wia joŋ ku-zoŋ-la a tuole la tuoŋ

¹ Wia nɛ fála nennige a jon̄ tin̄timin̄ deen̄ pila di la titin̄, ŋii wiaa la nan̄daasin̄ bi yuorɛ. ² Hiisi wialin̄ ari wu-kaa-faali-la niaa si luora ŋin̄aa, la-na viaba ta nɛ faafaa kala. La bira bi nuu nyisɛ. La bi wiaa nyia pipɛ Wia niin̄ wialin̄ lɛ. Ama Wia sipaan̄ la chaasa bul wiaa, di nuu-kala tuobiinaa jin̄ ari wutitii nɛ la bubul. ³ Ama di Wia wu-zomɔ-la la sí bul faa, nialin̄ si lɛlɛ teen̄ nɛ ba faa. ⁴ Niaa deen̄ba Sitaani nɛ tɔ ba wu-jimin̄ di ba sí wuo na pulumun̄. Wia wu-zomɔ-la la sí bul níi dage pulun̄-la. Wia wu-zomɔ-la ma didage Kirisito tula, nii-la si nage Wia. ⁵ Wialin̄ la sí bul, u bi naga la titia wiaa nɛ la bubul, ama Yesu Kirisito wiaa nɛ la bubul, nii-la si tii nuu-kala. U wiaa nɛ tii la tima pipima. ⁶ Bun̄bun̄ Wia si ŋaa dunia, u leŋe pulumun̄ chaane birimin̄ tuon̄ nɛ. Ŋii titia nɛ lɛlɛ u leŋ pulumun̄ ku juu la tuon̄. Pulun̄-la nɛ leŋe la keŋ wu-jimin̄ a wuo jin̄ ŋii Wia sí tul. Wia dage ŋii u sí tul Kirisito siaa lɛ nɛ.

⁷ La nage pupoyee nɛ, Wia jon̄ ku-zomun̄ deen̄ a tuolɛ la tuon̄. Ŋla saa daga ari dol-balla ŋaa Wia kuŋ nɛ. La dee buu tii. ⁸ La na hɛɛn̄ nɛ worun̄ lee-na kala, ama hɛɛ-la bila wuo. Bua don̄ɔ lɛ la yie bi jin̄ wii-la kala lɛ la si hɛ, ama la ha keŋ yielaa. ⁹ Ba yie to naasin̄ a dudogisela, ama Wia bila via ta. Niaa yie ŋmoola lo, ama la bi suu. ¹⁰ Kirisito si suu ŋii, ŋii titia nɛ la yie na la miisin̄ lɛ ari la ma suba. U ŋii leŋe di miisi-la Yesu si kenɛ, di la ma keŋ miisi-la titia. ¹¹ A tin̄ Yesu wiaa, la si hɛ miisin̄ deen̄ lɛ, niaa yie keŋla di ba kpula nɛ. U ŋii ŋaa di miisi-la Yesu si kenɛ, di la ma kenu nɛ. ¹² Ŋii wiaa Wia

leŋ la suu nε di ma-na keŋ miisiŋ.

¹³ Nuu nε ŋmuŋse wiin deen a bul, ‘Mi laa Wia wiaa dii nε, ŋii nε tii mii bulba.’ La ma keŋ yarida-la titia nε. Ŋii nε tii la ma laa u wiaa dii a ma bubulba. ¹⁴ La jima ari Wia nε chise la Tiina Yesu suuŋ ε, u jaŋ chisela maa, di la di Yesu kala keŋ miisiŋ. U jaŋ keŋla ari ma kala a kaa mu u teen. ¹⁵ Ma wiaa nε tii wiaa deenba kala ŋaa, di niaa wuo yuge a juu Wia laħrimo-la ε. Ŋii jaŋ leŋ di niaa yuga a denne Wia, di u yiriŋ yire.

¹⁶ A tiŋ wiin deen wiaa la nanɗaasiŋ bi yuore. Yara-la la si keŋe la miisiŋ deen ε, uu hiese nε, ama la diŋsiŋ-na wasa zuzoŋ tapulii kala nε.

¹⁷ La teen heε-la la sii na bi yuge aŋ bira bi jaŋ dieni maa. Heε-la dagela woŋbii-la la si jaŋ to a laa yiriŋ nε Wia teen. Yiri-la jaŋ ŋaa yiri-bal. Yiri-bal-la la si jaŋ laa jaŋ kii heε-la la sii na. La jaŋ keŋ yiri-baliŋ deen deen. ¹⁸ Ŋii wiaa kialin la sii na dunia deen ε, la bibaa beŋ ari ba ŋaa kiaa. La miiraa beŋ kialin la si bi na nε, beε wiaa kialin si he dunia deen ε niaa nina, ba jaŋ lel, ama kialin niaa si bi na a he Wia teen, ba-na jaŋ he dime a kaa mu wuu.

5

La jaŋ keŋ yari-falaa Wia teen

¹ La jima la yaaraa deenba la si keŋe la miisiŋ deen ε, di la nε suba a mu Wia teen, u jaŋ pila yari-falaa. Yari-falii-la bi dunia deen lia. U lii Wia teen nε. La jaŋ keŋba a he Wia jaŋ ε deen deen. ² La si he la miisiŋ deen ε, la faasa yel nε. La fa cho di la keŋ yara-la Wia si jaŋ joŋo

pila nε. ³ Di Wia nε fa joŋ yara-la pila, la fa bi jaŋ keŋ yaribiree. ⁴ Yara-la la si keŋ la miisiŋ deeŋ lε bi leŋe la tuoŋ tore. U bi naga ari la cho di la suba nε, ama la cho di la keŋ miisiŋ Wia teeŋ nε. U ŋii wiaa Wia jaŋ joŋ yara-la si bi jaŋ suu, a lenni la yaraa deeŋba si jaŋ suu. ⁵ Wia ŋaa nii-la si joŋ yari-falaa deeŋba nε a pila. U nε saa joŋ u Diŋ-zoŋ-la ma hεla lε di la wuo jiŋ ari la jaŋ keŋ yari-falaa deeŋba u teeŋ.

⁶ Ŋii wiaa bua-na kala lε la nyuŋ yie nyaase nε. La si keŋ yaraa deeŋba la miisiŋ lε, la bi la Tiina Yesu kpaga. ⁷ La bi Kirisito ka na, ama la laa u wiaa dii a tutou. ⁸ La nyuŋ nyaasa nε, la saa cho di la lii dunia deeŋ lε a mu la Tiina Yesu teeŋ. ⁹ Ŋii wiaa, di la nε hε dunia deeŋ lε, la cho di la ŋaa wiaa di u tuoŋ tutore nε. Di la nε mu u teeŋ maa, ŋii titia nε la jaŋ ŋiŋaa, ¹⁰ bεε wiaa la kala jaŋ mu chiŋ Kirisito sipaŋ duu dii la sariya. Kirisito jaŋ tiŋ nuu-kala mage ŋii u si tima mage dunia deeŋ lε. Di ŋ nε faa ŋaa wu-zoŋŋoo, u jaŋ joŋ wu-zoŋŋoo tiŋiŋ. Di ŋ nε fa ŋaa wu-boŋŋoo maa, u jaŋ joŋ wu-boŋŋoo tiŋiŋ.

A tiŋ Kirisito wiaa, la di Wia dii naŋdoŋsun

¹¹ Laa fá Wia nε. Ŋii nε tii la bul u wiaa pipi niaa, di ba birima lii ba haacheba lε a ku to Wia. Wia nε jiŋ ŋii la si naga. Mi saa jima ari ma tuobiinaa lε ma jiŋ ŋii la si naga nε. ¹² Ŋii nε tii la bi che di la dage la titia ma teeŋ, ama laa che di ma bul wutitii-la ma si jima a mu tigela lε. Di ma nε ŋaa ŋii, ma jaŋ wuo bul wiaa a pi nialiŋ si si baa to Wia aŋ keŋ tuo-boŋmuŋ. ¹³ Ma biina ari laa nyaase nε ari la síi bul wialiŋ? Di

la níi nyaasu, Wia wiaa ne tii, ama di la nyuŋ níi tiŋ maa, ma wiaa ne tii. ¹⁴ Kirisito chola ne, u chonu-la ne keŋla kaa titiŋ. La saa seye ari nuu-kala wiaa ne ni-bala suu, a tiŋ ŋii wiaa u nage nuu-kala suba ne. ¹⁵ Nuu-kala wiaa ne tii Kirisito suu. U si suba ŋii, nialiŋ si tou le a keŋ miisiŋ, u maga di ba ŋiŋaa wialiŋ síi tɔre u tuɔŋ, aŋ sí ba titia tuɔtɔre wiaa ŋaa, a tiŋ u si suu ba wiaa aŋ sii suuŋ le.

¹⁶ Ūii wiaa, a lii jiniŋ kaa mumu la bi che la beŋ nĪaa ari dunia nĪaa síi beŋ nĪaa ŋii. Bua dɔŋɔ le, la faa beŋ Kirisito ari nĪaa síi beŋ dɔŋɔ ŋii, ama lele la bira buu beŋ ari la fa síi benu ŋii. ¹⁷ Ūii wiaa di nuu-kala ne laa Kirisito wiaa dii, ba di Kirisito ŋaa kubala ne. Wia kenu birime ni-falii ne. Wu-binia-la kala bálá ne. Wu-falaa ne suomi u miisiŋ le. ¹⁸ Wu-falaa deenba kala lii Wia teenŋ ne. Wia to Kirisito le ne a leŋ ba di nĪaa siŋ. Tiŋtimii-la Wia si joŋɔ pila ne ŋla: di la mu bula pi nĪaa di ba kɔ, di ba di Wia siŋ. ¹⁹ Wia to Kirisito le ne a wuo ŋaa ba di dunia nĪaa kala siŋ. Wia na dunia ari ba keŋ haache ne, ama u fába nennige a joŋ ba haacheba-la a cheba. Wia ne si la bula pi nĪaa ari la di Wia sima ne lele. ²⁰ A tiŋ ŋii wiaa Kirisito naasiŋ le ne la chiŋ a bubul wiaa deenba a pipi nĪaa. Wia tola le ne a bula pima di ma kɔ u teenŋ. A tiŋ Kirisito wiaa laa sulma di ma kɔ, di ma di Wia siŋ. ²¹ Kirisito fa bi haache kene, ama a tiŋ la wiaa, Wia leŋe u suu a nage haache tiina. Wia ŋaa ŋii di la wuo to Kirisito le a keŋ tuɔ-pula u teenŋ.

6

¹ Tiŋtimii-la la sīi tiŋ, la di Wia kala nīi tiŋ. Ūii wiaa laa sulma, ma sī leŋe di Wia laħorimo-la u si keŋe ma teenŋ ŋaa wu-peiba. ² Wia titia bul wiinŋ deenŋ u teninŋ tuonŋ. U si,

“Bua-la le mi si cho ne mi jegile nii ma teenŋ.

    Mi peema le ne.

Tapulii-la maa mi si cho,
    mi laama ta ne.”

Má bee na, jiniŋ ne ŋaa tapulii-la Wia sīi che duu laama ta. ³ La bi che di la jonŋ kuŋ-kala gere nuu-kala wonŋbiinŋ le di ba sī wu-boŋ kala biinu a mu tige tiŋtimii-la la sīi tiŋ le. La ŋaa Wia tiŋtinnaa ne. ⁴ Ūii wiaa wii-na kala la sīi ŋaa le, la yie dage ari la ŋaa ni-titiiba ne. La yie nina heeŋ ne a na wu-yiriba kala ma le, ama la yie faasa nyalime ne. ⁵ Ba yie ŋmoola a keŋla to dia, niaa ŋaa taawei la nyuŋ, la yie faasa titinŋ ne, la bi donŋ piŋ, losuŋ ma keŋla. ⁶ La yie dage ari la ŋaa Wia tiŋtinnaa ne, bee wiaa la bi disinninŋ keŋe. La jinŋ wiaa ne, a keŋ ken-yiri, a keŋ zile, a keŋ Wia Diŋ-zonŋ-la maa, a cho niaa ari Wia si chola ŋii. ⁷ La yie bul wutitii ne a keŋ dol-la Wia si pila a kaa titinŋ, a keŋ tuo-pula ma Wia sipaanŋ. Tuo-pula-la nage huonunŋ ne la si voo laale la na-diinŋ ari la na-gua nisaa le a kaa ŋaa siri di la po la titia le. ⁸ Niaa doŋsuŋ ka pila jirima, ka doŋsuŋ ma tutuusela. La hariŋ niaa doŋsuŋ bibesela le, ka doŋsuŋ ma bul wu-boŋŋoo a titigela le. Ba biina ari laa nyise niaa ne, ama wutitii ne la bubul. ⁹ Nuhuobiinee bila jinŋ, ama Wia-na jinŋla ne. Niaa biina ari la suba ne, ama Wia teenŋ la weye ne. Baa doŋisela ne,

ama ba bila kpua. ¹⁰ La tuŋ yie chei nɛ, aŋ ka la jujuɔsɛ. La ŋaa summoo nɛ, ama la yie pɛ nĪaa lɛ di ba ma kuori Wia teenɔ. La bi kuŋ-kala kɛnɛ, ama la nɛ tii kuŋ-kala.

¹¹ Ma Kŋriŋti nĪaa, la chaasa bul wutitii nɛ a pima. La bi wii-kala kaa fifaama. ¹² La choma nɛ, ma nɛ bila cho, ŋii nɛ tii ma bi chɛ di la mal dŋɔ. ¹³ Ma nage mi biiriŋ nɛ. Ŋii nɛ tii mii bul wĪaa ŋla a pipima. Mǎ leŋ ma tuŋ pulle a chola.

Pɔɔl chagile nialiŋ si laa Yesu wĪaa dii a mu tige nialiŋ si bi Wia wĪaa laa dii lɛ

¹⁴ Ma sĪ ma titia kaa mɛrɛ nialiŋ si bi Yesu wĪaa laa dii lɛ. Ni-zŋŋɔ ari ni-bŋŋɔ bi maga di ba mɛrɛ dŋɔ lɛ. Pulumuŋ ari birimiŋ bi jaŋ wuo guoli dŋɔ lɛ. ¹⁵ Kirisito ari Sitaani bi jaŋ wuo kɛŋ nii-bala, ŋii titia nɛ nii-la ma si laa Yesu wĪaa dii ari nii-la si bi u wĪaa laa dii, ma bi jaŋ wuo tuto dŋɔ. ¹⁶ La ŋaa Wia-la si weye dia nɛ, u hela lɛ. Ŋ bi jaŋ wuo juu Wia-dia a kpaare vuĪaa dime. Ŋla nɛ Wia titia bul u teniŋ tuŋ. U si,

“Mi jaŋ hɛba lɛ
a vivilli ba tuŋ.

Mi nɛ jaŋ ŋaa ba Wia,
di ba ma ŋaa mi nĪaa.

¹⁷ Ŋii wĪaa mǎ liise ma titia nialiŋ si bi Yesu wĪaa laa dii tuŋ,
a hŋŋ ma duŋduŋ.

Ma sĪ kialiiŋ si kɛŋ disinniŋ didigu.

Ma nɛ ŋaa ŋii, ma jaŋ wuo kŋ mi teenɔ.

¹⁸ Mi jaŋ ŋaa ma Nyimma
di ma ma ŋaa mi nanualaa ari mi toloo.”

Wii-jaribako ne bul ŋii.

7

¹ Mi naanbii-kpianaba, Wia si folo bul di u jaŋ ŋaa wiaa deenba kala pila, má leŋ di la liise la titia disiŋ-na kala le. Di la ne bi disiŋ kala ŋaa, ŋii jaŋ dage ari wutitii, la sene fifá Wia ne.

Wialiy si ŋaa Pɔɔl tuɔŋ tɔɔɛ

² Má chaasa pulle ma tuɔŋ pila. La bi wii ŋaa cheima, la bi ma nyuŋ ma cheye, la bira bima gura maa. ³ Mi si bul wiin deen, u bi naga ari mi si di ma cheye ne, beɛ wiaa mi laa sipaan bula pima ari la choma ne. Ŋii wiaa, di miisin ne, la kala jaŋ kenu, di suuŋ ma ne, la kala jaŋ suu. ⁴ La nyuŋ nyaasa ma wiaa ne. A tiŋ ma wiaa ne tii la bibigisi la titia le. Mi kala ne ŋaa tuɔtɔru. La na heeŋ ne kinkeŋ, ama mi tuɔŋ faasa tɔɔɛ ne.

⁵ La si paala ku juu Masidoonia tinteen, la bi wiesee na. Wiaa juula woruŋ. La yaraa le la na heeŋ, la tuɔbiinaa le wiaa wiwalimela woruŋ. ⁶ Ŋii ne la naanbie kubala baa yire Taatis ko la teen. U si ko ŋii, la tuɔŋ tɔɔɛ ne woruŋ. Wia ne pila tuɔtɔruŋ deen. U ne yie ŋaa nialiy tuɔŋ si cheye na tuɔtɔruŋ. ⁷ U si ko ŋii duŋduŋa dee bi leje la tuɔŋ tɔɔɛ. U bula pila ari ma kenu woruŋ, u ma tuɔŋ tɔɔɛ. U bira bula pila ari ma cho di ma nami, a bira bula pila ari wii-la mi si bula pima ŋaa ma tuɔŋ faasa chei ne, a bira bula pila ari ma cho mi wiaa ne. Ŋii wiaa mi tuɔ-chei-la miira birime tuɔtɔruŋ ne. ⁸ Teŋ-la mi si ŋmuŋsa pima leje ma tuɔŋ cheye ne. Di ma tuɔŋ ne cheye maa, mi-na tuɔŋ bi cheye.

Di ma tuɔŋ nɛ fa cheye a tiŋ teŋ-la wiaa, mi jima ari ma tuɔŋ bi jaŋ chei a dieni. ⁹ Ama læɛɛ mi tuɔŋ tɔɔ nɛ, bɛɛ wiaa ma birima lii ma haacheba ɛ. Ma sii to Wia nɛ tii ma tuɔŋ chei ŋii, ama ma saa bi tele. ¹⁰ Di Wia nɛ leŋe nuu tuɔŋ chei a tiŋ u haacheba wiaa, u tiina yie birima lii u haacheba-la ɛ nɛ. Di u nɛ ŋaa ŋii, Wia laau ta. Ama di nuu tuɔŋ nɛ cheye ari dunia niaa tuɔŋ si cheye ŋii, u tiina bi jaŋ keŋ miisiŋ Wia teenŋ. ¹¹ Má bee na hɛɛ-la ma si na a tiŋ ma sii che di ma to Wia wonbii-la wiaa. Læɛɛ ma fiɛɛ siŋ nɛ a didage ari ma bi wii cheye. Ma na baaniŋ nɛ a tiŋ wu-bomɔ-la ma si ŋaa wiaa. Fawulluŋ keŋma. Ma chomi nɛ a fiɛɛ siŋ di ma nami. Ma ŋaa siri di ma dɔgise nialiŋ sii ŋaa wu-bɔŋŋɔɔ ma tuɔŋ. Ma daga ari ma bi wii-kala cheye. ¹² Ŋii wiaa teŋ-la mi si ŋmuŋsa, u bi naga ari nii-la si ŋaa wiaa chei nɛ tii mi ŋmuŋsɛ. Mi bira bi ŋmuŋsa pi nii-la si na hɛɛŋ a tiŋ ba si ŋaa wii-la cheiu ɛ. Ama mi ŋmuŋsa nɛ di ma dage Wia sipaŋ ari ma chola nɛ. ¹³ Ŋii wiaa la tuɔŋ piŋ di-bala nɛ. Taatis si kɔ ma teenŋ, ma leŋe u tuɔŋ tɔɔ nɛ woruŋ. U tuɔbiinaa ma piŋ di-bala. Ŋii nɛ leŋe la ma tuɔŋ tɔɔ. ¹⁴ Mi bigisi mi titia ɛ nɛ u sipaŋ a tiŋ ma wiaa. Ama ma bi leŋe hiisiŋ diimi. Ŋii nɛ wialiŋ kala la si bula pi Taatis a tigema ɛ ma ku ŋaa wutitii. Wialiŋ kala la si bula pima sɛnɛ ŋaa wutitii nɛ. ¹⁵ Taatis titia choma nɛ woruŋ. U na ŋii ma sii to Wia niŋ wialiŋ. Ma fá fawulluŋ aŋ kɛnu woruŋ, a zizilu woruŋ. ¹⁶ Mi tuɔŋ tɔɔ nɛ, bɛɛ wiaa mi ŋaa ma yarida nɛ kiŋkeŋ.

8

Wia niaa maga di ba pe nialin sii to Wia le

¹ La naan̄biirin̄, laa che di ma jin̄ Wia si pe nialin̄ si laa Yesu wiaa dii aa hilimi Masidoonia tin̄teen̄ kala le nin̄. Wia dolun̄ le, niaa deen̄ba tin̄ tin̄tin̄-zon̄n̄on̄ n̄. ² Ba faasa na heen̄ n̄ worun̄. Hee-la magiseba n̄ worun̄. Niaa deen̄ba fa n̄aa summoo n̄, ama a tin̄ tuot̄oru-la wiaa ba si ken̄e, kialin̄ mua ba si ken̄e, ba jon̄o dii zile niaa le. Ba jon̄ba kpikpaa nialin̄ si bi ken̄e biri biri. ³ Mi jan̄ wuo bula pima ari niaa deen̄ba, ba jon̄ ku-dan̄ n̄ pila di la jon̄o pi nialin̄ si n̄aa summoo a guoli Wia niaa tuon̄ Jerusalem le. Ba bira wasa jon̄ a kii nin̄ n̄ a pe pila, an̄ hon̄ ari na-hillin̄. ⁴ Ba chaasa faasa sulla n̄ worun̄ di la piba won̄biin̄ di ba ma wuo jon̄ kiaa pipe Wia nialin̄ le. ⁵ La fa bi yiela di ba jan̄ wuo pa a mage n̄la. Ba laa sipaan̄ jon̄ ba titia a pi Wia n̄. U nin̄ harin̄ le n̄ ba sei la ma nin̄ wiaa. Wia tuot̄orun̄ le n̄ ba n̄aa nin̄. ⁶ Taatis n̄ suomo laa kiaa deen̄ba ma teen̄. Nin̄ wiaa laa sulu, u si suomo nin̄, duu wuo kaa mu d̄ere ma teen̄. ⁷ Ma bi kun̄-kala che kika. Ma faasa ken̄ yarida. Ma wuo Wia wiaa bubul n̄ worun̄. Ma faasa ken̄ wu-jimin̄, a fīese siin̄ di ma pe niaa le, an̄ faasa chola maa. Laa che di ma faasa ken̄ zile n̄ a pe Wia nialin̄ le.

⁸ Mi bima fuga di ma jon̄ kiaa pipi niaa. Niaa don̄sun̄ fīese siin̄ n̄ a cho di ba n̄aa kiaa kpikpaa niaa. Nin̄ n̄ tii mii che di ma ma dage ari wutitii, ma sen̄e cho niaa n̄. ⁹ Ma jima, la Tiina Yesu fa ken̄ zile n̄. An̄ ka duu ku tuu

dunia, u fa keŋ kiaa ne woruŋ Wia-jaŋ le, ama a tiŋ ma wiaa u keŋ u titia kaa ŋaa summu dunia le. U ŋaa ŋii di ma wuo tou le ne a kuori. ¹⁰ Mi keŋ wii ne di mi bul a tige wiin deen le. Diimin ne ma suomi di ma kiese kiaa pipi nialin si ŋaa summoo a guguoli Wia niaa tuon Jerusalem le. Ma ne laa sipaan a kiese kiaa di ba kaa mu pi Wia nialin. Ūii wiaa má ŋaa mu na u diderin. ¹¹ Ma fa ŋaa siri ne di ma kiese kiaa pipi nialin si he Jerusalem le. Lese kialin ma si kiesa, má joŋo piba di la jin ari ma ŋaa wii-la ma fa síi che di ma ŋaa ne. Má piba a mage ŋii kala ma si kene. ¹² Di nuu ne ŋaa siri duu joŋ kuŋ pi nuu, nii-la u si che duu joŋ ku-la pa jaŋ laa ku-la kala u si joŋo pu, ama u bi jaŋ laa a kii ŋii. ¹³ Ma si joŋ kialin pi nialin, mi bi si di ba ne miira keŋ kiaa a yuge a ninii sima, aŋ ka di ma ne miira nina heen. ¹⁴ Wii-la mi síi che ne ŋla, di ma keŋ kiaa mage don. Bua deen le ma keŋ kiaa yuge ne, aŋ ka ba bi kuŋ kene. Ūii wiaa, má peba le di ba na kialin ba síi che. U hariŋ le, di nialin ma ne ku keŋ kuŋ, ba ma jaŋ pema le di ma keŋ kialin ma síi che. ¹⁵ Ūla ne ba bul Wia tenin tuon. Ba bula ari nialin kala si faasa paa boroboro-la si lii Wia-jaŋ ku tuu, ari nialin kala si paa mua, ba kala yie kaa kpa a mage don ne.

Pool tin Taatis duu mu na Korinti niaa

¹⁶ Mii lolle Wia ne kinkeŋ ari u si leŋe Taatis choma ari mi ma si choma ŋii. ¹⁷ U bi naga ari la si tin Taatis duu ku laa kialin ma teen ne tii u ko. U ma fa paala cho duu ko ma teen ne.

18 La naaŋbii dɔŋ ma ne to Taatis hariŋ kuko. Nialiq kala si laa Yesu wiaa dii aa hilimi jimu ne a tiŋ u sii bul Wia wu-zomɔ-la wiaa. 19 Ɔii ma dunduŋa dee. Nialiq si laa Yesu wiaa dii aa hilimi tasi-la kala le ne liisu duu pela le di la lilaa kialiq a pipe Wia niaa le. Ɔii daga ari la ɣaa siri ne di la peba le, di Wia yiriŋ yire. 20 Ɔii wiaa la bi che di nuu-kala wuo na wu-bɔŋ kala a bul, a mu tige kialiq la sii che di la kaa kpa a Wia niaa le, bee wiaa kialiq ɣaa ku-daŋ ne. 21 La bul ɣii, bee wiaa wii-na kala la sii ɣaa le, laa che duu ɣaa wu-zɔŋ ne Wia ari nuhuobiinee pege. 22 La naaŋbii dɔŋ ma ne to ba hariŋ kuko. Wii-kala le la magisu ne a na ari u keŋ wutitii. Leele u paala chaasa fi ese siŋ ne woruŋ, bee wiaa u keŋ yarida ma le woruŋ. 23 Taatis-na ɣaa mi tiŋtinni dɔŋ ne. La duu kala ne tima pipima. Ka la naaŋbiiri-la-na, baa ɣaa nialiq si laa Yesu wiaa dii aa hilimi tasi-la kala le tiŋdaaraa ne. Baa tiŋ Kirisito tiŋtiŋɣaa ne duu yiriŋ yire. 24 La laa sipa aŋ bul ma wiaa piba ne, a bigisi la titia le a tiŋ ma wiaa. Ma dage nialiq si laa Yesu wiaa dii aa hilimi tasi-la le ari wialiq la si bula a tigema le ɣaa wutitii ne. Ma pe leŋ di ba jiŋ ari ma choba ne.

9

1 U bi maga di mi bul di ma joŋ kiaa pipi Wia niaa si he Jerusalem le, 2 bee wiaa mi paala jiŋ ari ma ɣaa siri ne di ma ɣaa ɣii. Ɔii wiaa ne tii mi bibigisi ma wiaa a pi Wia nialiq si he Masidoonia tiŋteen le. Mi bula piba ari nialiq si he Akaaya tiŋteen le ɣaa siri hariŋ jina-la

di ba pē Wia nīaa lē. Ma si fiēse siij ŋii, ma leŋe nīaa yuge nē a ma cho di ba pē joŋ kiaa pipi nialij. ³ Mi laa sipaaŋ titij mi naaŋbiirij deenba di ba kō ma teen, di ma wasa keŋ ma titia ari kialij ma sīi che di ma paa, ari mi si bul ma wīaa ŋii piba, di wialij mi si bula a tigema lē sī pēi ŋaa. La laa ma wīaa dii woruŋ a bula piba ari ma jaŋ che kialij bil. ⁴ Di ba nē to kō a na di ma bi kialij che bil, hiisij jaŋ diila, a diima maa a tiŋ ŋii wīaa. ⁵ Ūii nē tii mi biine duu maga di mi tiŋ mi naaŋbiirij deenba di ba laa sipaaŋ kō mi lē, di kialij ma si bula ari ma jaŋ joŋo pē Wia nīaa lē, di ma joŋo hē doŋo lē, ka di mi-na kō. Ūii jaŋ dage ari ma titia tuōtōruŋ lē nē ma ŋaa ŋii. Mi bi maa fuge di ma ŋaa ŋii.

⁶ Ma sī wiij deen yu. Di ŋ nē joŋ ku-doho mua duu, kialij ŋ si jaŋ kuŋ bi jaŋ yuge, ama di ŋ ku-doho nē yuga di ŋ joŋo duu, ŋ jaŋ kuŋ kiaa yuge. ⁷ Nuu-kala doluŋ si mage ŋii, u maga duu tia a mage ŋii nē. U maga duu pulle u tuōŋ a pi kialij, aŋ sī saka saka ŋaa. U bi maga duu biine ari baa fugu nē duu pi kialij. Nuu-kala maga duu tia kiaa ari u tuōtōruŋ lē, bēe wīaa Wia cho nii-la sīi pa ari tuōtōruŋ nē. ⁸ Ma sī yu ari Wia keŋ doluŋ. U jaŋ wuo faasa pima kuŋ-kala ma sīi che. U jaŋ paala faasa pima di ma kaa wase ma titia aŋ ka, a keŋ ku-kaanaa ma pē ma doŋsuŋ tiŋŋaa lē. ⁹ Ūla nē ba bul Wia tenij tuōŋ. Ba si,

“Zile tiina yie joŋ kiaa jaase nē a pi summoo.

U zile bi dēre.”

¹⁰ Wia nē yie joŋ ku-doho a pi paara. U nē pi

nĪaa kudiilee maa. Ūii wĪaa u jaŋ pĪma kĪaa a leŋ di ba puŋa pē bua-na kala ƛ. Ū si leŋe ma kĪaa puŋa pipē ŋii, u jaŋ leŋ di ma ma keŋ zile kiŋkeŋ. ¹¹ WĪa jaŋ leŋ di ma faasa keŋ kĪaa. Di ma nē keŋ kĪaa woruŋ, ma ma jaŋ faasa keŋ zile kiŋkeŋ. Di ba nē laa kialĳ ma si joŋo pĪba, ba jaŋ denne WĪa. ¹² Kialĳ ma si joŋo pi WĪa nĪalĳ, ma pĪba ba ku-cheƛƛ nē ŋii. Ūii wuo leŋ nĪaa yuge a denne WĪa duu yiriŋ yire. ¹³ Kialĳ ma si joŋo pĪba daga ŋii ma si naga nē. A tiŋ ma wĪaa, nĪaa jaŋ yuge a denne WĪa, bē wĪaa ma nii WĪa wu-zomɔ-la si tige Kirisito ƛ a tutoba maa. Ūii duŋduŋa ma dee. Ba jaŋ denne WĪa a tiŋ kialĳ ma si joŋo dii zile, ba di nĪalĳ kala ƛ. ¹⁴ Ba yie sul WĪa pipĪma nē a cho di ba nama, bē wĪaa tiŋtiŋ-zoŋ nē WĪa tiŋ ma teen. ¹⁵ Laa lolƛ WĪa a tiŋ wu-bal-bal-la u si joŋo pĪla pēi.

10

Pɔɔl bul wĪaa a tige tiŋtiŋaa u si timaa pi WĪa

¹ Mi-na Pɔɔl titĪa nĪi che di mi bul wĪi pĪma. MĪi sulma a tiŋ Kirisito wĪaa. Ū siaa nē fiela, ka u bĪra keŋ ken-yiri maa. Ama nĪaa doŋsuŋ si, di mi nē hē ma teen, mi yie pui nē gbēle gbēle, ama di mi tuo ma teen, mi nyuŋ yie duori nē weŋgem. ² Di mi nē kɔ ma teen, ma sĪ leŋe di mi dage wu-duoruŋ, bē wĪaa mi ŋaa yarĪda ari mi fa jaŋ wuo dage wu-duoruŋ a pi nĪalĳ si biina ari la ŋaa wĪaa a ninage dunia nĪaa sĪi ŋaa ŋii. ³ La hē dunia ma le nē a yuyuo laalĳ, ama la bi yuo a ninage ŋii dunia nĪaa sĪi yuo

laaliŋ. ⁴ La laali-yuori kiaa bi dunia kiaa ŋaa, ama ba lii Wia teeŋ ne a faasa keŋ doluŋ, a wuo yigi dii-duoruŋ a lulo. ⁵ Nialiŋ si keŋ n̄i-doluŋ a keŋ wiaa kaa lere, a keŋ ba titia ma kaa yuyuge, ba bi la sipaaŋ wuo chiŋ. La yie keŋseba di ba ku jiŋ Wia. La bira leŋ ba keŋ ba tuobiinaa kala a to Kirisito niŋ wiaa. ⁶ Di ma ne seŋe tuto Kirisito niŋ wiaa woruŋ, ŋii-na la jaŋ ŋaa siri a doŋise nialiŋ si bi u niŋ wiaa ka to.

⁷ Má suri ma siaa woruŋ. Di nuu ne biina ari u ŋaa Kirisito nuu ne, u tiina maga duu jiŋ ari la ma ŋaa Kirisito niaa ne. ⁸ Di mi ne faasa bigisi mi titia le mua a mu tige dol-la Wia si joŋo pila, la bi wii cheye, beŋ wiaa Wia joŋo pila di la kaa wasema ne. U bi si di la kaa cheima. Ŋii wiaa hiisiŋ bi jaŋ wuo keŋmi. ⁹ Mi bi che di ma biine ari mi yie ŋmuŋse tenniŋ pipima di mi joŋ fawulluŋ a hema le. ¹⁰ Mi jima ari ma doŋsuŋ yie bul di wialiŋ mi si yie ŋmuŋse mi tenniŋ tuoŋ a piba, ba dolie ne aŋ pe hei, ka mi titia ŋaa ni-pugu. Di mi níi bul Wia wiaa maa, mi yie nage ari mi bi wu-buluŋ jiŋ. ¹¹ U maga di ni-yiriba-la jiŋ ari wialiŋ la si yie bul tenniŋ tuoŋ, di la ne bi kpaga, di la ne kpaga maa, wialiŋ titia ne la jaŋ bul. ¹² La bi che di la biine ari la di niaa doŋsuŋ mage doŋo ne. La bira bi che di la keŋ la titia mimagise nialiŋ síi dage ba titia. Di niaa deenba níi pagise doŋo a keŋ ba titia mimagise doŋo, ba bi wu-jimiŋ keŋe.

¹³ La bi jaŋ faasa bigisi la titia le a kieli, ama la jaŋ bigisi mage ŋii Wia si joŋo pila, u ne leŋe la ku bul u wiaa pima. ¹⁴ Ŋii wiaa, di la ne ku

bul Wia wiaa pima, la bi ɲaa kikieli, bɛɛ wiaa la nɛ ɲaa nialɲ si laa sipaaɲ kɛɲ Kirisito wu-zomɔ-la kaa kɔ bula pima. Di la nɛ fa bi ma teenɲ kɔ, aɲ bibigisi la titia lɛ ɲii, la fa naga la bigisi la titia lɛ a kikieli nɛ. ¹⁵ La bi la titia lɛ bigisi a kikieli a tiɲ tiɲtimii-la niaa dɔɲsuɲ sɪi tiɲ. Ama la laa dii ari ma si waa ma yarida lɛ ɲii, tiɲtimii-la la si jaɲ tiɲ ma teenɲ ma jaɲ puɲa pɛ. ¹⁶ Di ɲii nɛ china, la jaɲ wuo bul Wia wu-zomɔ-la lere-la si paala kielima mu sipaaɲ. La bi che di la bibigisi la titia lɛ lee-la nuu dɔɲ sɪi tiɲ u tiɲtiɲɲaa. ¹⁷ Wia teniɲ wiaa tuɔɲ ba si, nii-la kala sɪi bigisi u titia lɛ, u maga duu bibigisi a mu titige Wia doluɲ lɛ nɛ. ¹⁸ Nii-la sɪi biinu ari u maga di Wia liisu duu tima pupu, Wia bi jaɲ liise tiina, ama Wia titia yie liise nii-la kala u sɪi che duu tima puu nɛ.

11

Pɔɔl bul wiaa a tige nialɲ si nyia wiaa bul ari ba nɛ ɲaa Yesu naɲzɔɔba

¹ Mii sulma di ma kɛɲ kenyiri a nii mi teenɲ. Di mii bul wu-tɔɔ maa, má jegile nii mi teenɲ. ² Wia tuɔɲ sɪi wiima lɛ ɲii, ɲii titia nɛ mi ma tuɔɲ wiwiima lɛ. Ma nage ha-tolo-la si bi disinniɲ kɛnɛ nɛ mi joɲo pipi bala. Ma bala nɛ ɲaa Kirisito. ³ Ama fawulluɲ kɛɲmi nɛ, bɛɛ wiaa ma bi jaɲ wuo to Kirisito ari tuɔ-bala. Ari dimiɲ si nyise Hawa ari u wu-jimiɲ ɲii, ɲii titia nɛ baa nyisema maa di ma sɪi Kirisito to ari tuɔ-bala ari wutitii. ⁴ Mii bul ɲla, bɛɛ wiaa di nuu dɔɲ nɛ bira kɔ ma teenɲ a bira bul wu-tanii a mu

tige Yesu le, koo di ma ne bira na diŋ-wogo aŋ leŋ Wia Diŋ-zoŋ-la ta, koo di ma ne bira nii wu-wogo maa, ma yie via Wia wu-zomɔ-la ta ne aŋ sei wu-wogusu-la lima lima. ⁵ Mi biina naŋzɔɔ deenba si joŋ ba titia ari ba ne kii nuu-kala, ba bimi le kpia. ⁶ Ama di mi ne paala bi wiaa wuo bul maa, mi jiŋ wiaa ne. La chaasa bul wiaa deenba pima ne.

⁷ Bua-la le mi si bul Wia wu-zomɔ-la pima, mi bi kuŋ-kala laa ma teenj. Mi keŋ mi titia muuri ne di ma wuo yuge. Ma biina mi si ŋaa ŋii, u ŋaa wu-boŋ nee? ⁸ Nialiŋ si laa Yesu wiaa dii aa hilimi a he tasiŋ doŋsuŋ le ne faa pimi kialiiŋ mi fa sii che bua-la le mi si he ma teenj a titiiŋ. ⁹ Bua-la le mi fa si he ma teenj, di mi nii che kuŋ-kala, mi ha bi bula pima kuŋ-kala di ma pemi le. La naaŋbiiri-la fa si he Masidoonia tiŋteenj le ne faa pimi kialiiŋ kala mi fa sii che. Mi fa bi cho di mi laa kuŋ-kala ma teenj. Mi saa bi che di mi laa kuŋ-kala ma teenj. ¹⁰ Mi keŋ Kirisito wutitii-la ne. Ama mi jaŋ bigisi mi titia le a leŋ di Akaaya tiŋteenj kala nii wii-la. ¹¹ Beɛ ne tii mi bul ŋii? Ma biina ari mi bima cho nee? Ai, Wia titia jima ari mi choma ne.

¹² Mi sii tiŋ mi tiŋtiŋŋaa aŋ bi kuŋ-kala ka che ma teenj ŋii, mi ha jaŋ ŋiŋaa ŋii. Niaa doŋsuŋ he dime a bibigisi ba titia le ari la di ba ne to weŋ-bala a titiiŋ tiŋtiŋŋaa. Mii che di mi ŋaa ŋii, di ba si wuo na wonbiin a bul ŋii. ¹³ Niaa deenba nyia wiaa ne ari ba ŋaa Kirisito naŋzɔɔba ne. Ba bira nyise niaa ne ba tiŋtiŋŋaa le. Ba yie fugi a keŋ ba titia birime ari ba ŋaa Kirisito naŋzɔɔba ne. ¹⁴ U ŋii saa

bi wu-kpun̄kpere wii ɲaa, bɛɛ wiaa Sitaani ma keɲ u titia a nage duu ɲaa Wia tin̄daaru ne si keɲ pulumuɲ kɔ dunia. ¹⁵ U saa bira bi wu-kpun̄kpere wii ɲaa di Sitaani tin̄tinnaa ne keɲ ba titia ɲaa a nage nialɲ si keɲ tuɔ-pula a tima pipi Wia. Ba si tima mage ɲii, ɲii ne Wia jaɲ doɲiseba a mage.

Pɔɔl si na heɛɲ ɲii a tin̄ u si ɲaa Yesu nan̄zɔɔ

¹⁶ Má leɲ di mi bira bula pima ari nuu-kala sí biina ari mi ɲaa ni-yaari ne. Ama di ma ní che di ma joɲmi ari mi ɲaa ni-yaari, mi jaɲ wuo bigisi mi titia le muapilii. ¹⁷ Wialɲ mi síi bul, ni-yaari wiaa ne mii bul. Mii bigisi mi titia le ne. Mi jima Kirisito bi jaɲ bigisi u titia le ɲii. ¹⁸ Niaa yuga a bibigisi ba titia le a tin̄ dunia kias wiaa. ɲii wiaa mi ma jaɲ bigisi mi titia le. ¹⁹ Ma keɲ wu-jimiɲ ne a wuo sisei wialɲ ni-yaaraa síi bul. ²⁰ Di nuu ma ne keɲma birime u yosuɲ, koo di u ne keɲ ma kias kala lilaa, koo di u ní gurema, koo di u ne leɲe ma ɲiɲaa wialɲ u síi che, koo u ne fallema, ma yie tɔre ma niɲ ne. ²¹ Hiisiɲ keɲmi ne a tin̄ wiɲ deɲ mi síi che di mi bul le. La-na fa bi doluɲ keɲe di la ɲaa wiaa deɲba ma le. Ama di nuu ní bigisi u titia le a tin̄ wii wiaa, mi ma jaɲ wuo bigisi mi titia le a tin̄ wii-la wiaa. Ama mi haa bul wiaa ari ni-yaari ne. ²² Ba ɲaa Hiiburu timma neɛ? Mi ma ɲaa doɲɔ ne. Ba ɲaa Iziral timma neɛ? Mi ma ɲaa doɲɔ ne. Ba ɲaa Abiraham doho niaa maa, mi ma ɲaa doɲɔ ne. ²³ Ba ɲaa Kirisito tin̄tinnaa maa, mi ma ɲaa doɲɔ ne. Mi ne paala kiiba. Mi ne paala fiɛɛ siɲ a tin̄ kiɲkeɲ. Ba

keŋmi kaa tɔ dia a yuge nɛ. Ba si ŋmoomi, mi bi u niŋ jɪŋ. Mi fa si ka mua di mi suba maa, mi biba ma niŋ jɪŋ. Mii bul wiaa deenba kala ari mi nyuŋ tuo. ²⁴ Naan̄siŋ bunɔŋ nɛ Juu tiŋŋaa keŋmi a viire ari kpaasa naan̄siŋ mara ari fii ari nibi. ²⁵ Naan̄siŋ butori nɛ ba joŋ chiba a viiremi. Bua kubala lɛ ba yagemi ari tabiaa. Mi si juu liŋ daborusuŋ a viven, butori nɛ liŋ daborusu-la chei liŋ tuɔŋ, chɛɛ dɔŋ mi hɛ liŋ tuɔŋ wiihɛye ari titan̄ŋ kala a ninerike di mi lii. ²⁶ Mi si venɛɛ ven wɔŋbiŋ ŋii, mi na hɛɛŋ nɛ woruŋ. Mi na hɛɛŋ lii-libisiŋ tuɔŋ. Mi na hɛɛŋ gaaraa ma nisiŋ lɛ. Mi na hɛɛŋ mi titia niaa nisiŋ lɛ, mi na hɛɛŋ nialiŋ si bi Juu tiŋŋaa ŋaa nisiŋ lɛ, mi na hɛɛŋ tabalaa lɛ, mi na hɛɛŋ giri-bine ma tuɔŋ, mi na hɛɛŋ mugi-baliŋ tuɔŋ, mi na hɛɛŋ nialiŋ si nyia wiaa ari ba ŋaa la naan̄biiriŋ nisiŋ lɛ. ²⁷ Mi tima nɛ a faasa tiŋ woruŋ a na hɛɛŋ. Tapulaa yuga mi si bi dɔŋ pina, losuŋ ari lii-nyuasuŋ ma keŋmi, mi paala bi kudiilee kenɛ di mi dii, a keŋ yaribiree, waariŋ kpumi. ²⁸ Di mi nɛ paala leŋ wiaa deenba kala ta, mi yie bibiine wiaa dɔŋsuŋ nɛ. Tapulii-na kala nialiŋ si laa Yesu wiaa dii aa hilimi leree kala, ba wiaa nɛ mi yie bibiine. ²⁹ Di nuu nɛ bi doluŋ kenɛ, mi ma bi doluŋ kenɛ. Di ba nyise nuu duu ŋaa wu-bɔŋ maa, mi tuɔŋ yie faasa chei nɛ.

³⁰ Di mi n̄ii che di mi bigisi mi titia lɛ maa, mi jaŋ bigisi mi titia lɛ a tiŋ kialiŋ si daga ari mi bi doluŋ kenɛ. ³¹ Wia si ŋaa la Tiina Yesu Nyimma, u yiriŋ jaŋ yire deen deen. U jima ari mi bi wiaa nyia. ³² Mi fa si hɛ Damaasikas

le, bua-la le di baal kubala baa yiyire Ariitas ne dii ba kuoruŋ. Ūii ne kuoro Ariitas pi nii-la si chinŋ tinŋtee-la kuori-baliŋ nyuŋ woŋbiinŋ di ba pɔ taŋ-la boinŋniinŋ a keŋmi. ³³ Ama ba joŋmi a he sim-baliŋ tuɔŋ, a joŋmi to tokoro ta jeen hariŋ. Ūii ne mi wuo lel u nisiŋ le, u chemi ka.

12

Pɔɔl na wiaa ari duosoo tuɔŋ

¹ Mi si bigisi mi titia le, ŋii bi jaŋ pemi le, ama mi ha jaŋ bigisi mi titia le a bul wialiŋ Wia si leŋe mi na ari duosoo tuɔŋ, ari wialiŋ u si joŋo dagemi. ² Mi jinŋ baal kubala fa si laa Kirisito wiaa dii. U jisinŋ fii ari banese ne ŋla Wia si guu joŋu kaa jil u jaŋ di-bolii-la, a dagu wiaa yuge, aŋ miira kenu kaa ku tuu ta. Di Wia joŋ u dima ne koo u yaraa kala ma ne, mi bi jinŋ. Wia ne jima. ³ Mi jima ari baala deenŋ Wia guu joŋu kaa jil Wia-jaŋ di-zɔŋ-la ba sii yire Paradaas ne. Di Wia joŋ u dima ne koo u yaraa kala ne, mi bi jinŋ. Wia ne jima. ⁴ Wialiŋ u si nia, nuhuobiinee paala bi jaŋ wuo bulba. U bi maga di ba bulba maa. ⁵ Mi jaŋ bigisi baala deenŋ le, mi-na bi mi titia le wuo bigisi. Ama di mi nii bigisi mi titia ma le, mi jaŋ bigisi mi titia le a mu tige kialinŋ si daga ari mi bi doluŋ kene le. ⁶ Di mi nii che di mi bigisi mi titia le maa, mi bi jaŋ bul wu-yaayasinŋ. Mi jaŋ bul wutitiiba. Ama mi bi jaŋ wuo bigisi mi titia le, di nuu-kala sii wuo na woŋbiinŋ a biine ari mi kii ŋii mi si maga a tinŋ wialiŋ ba si na mi teenŋ, koo a tinŋ wialiŋ ba si nia di mii bul le. ⁷ Wu-kpuŋkperisi-la kala Wia

si joŋo dagemi fa jaŋ wuo ŋaa di mi bigisi mi titia le. Di mi sí wuo na wonɓiiŋ a bigisi mi titia le, u naga kuŋ ne ba joŋo tɔmi. U wiwii ari soŋ si to niaa u wiwii ŋii. U fa naga Sitaani ne tiŋ ku-la duu ko mi teen a walimemi di mi sí wuo na wonɓiiŋ a bigisi mi titia le. ⁸ Mi yaraa síi wii ŋii, ŋii ne mi sul Wia naaŋsiŋ butori duu leŋ di mi yaraa fiɛɛ. ⁹ Ŋii ne Wia bula pimi a bul, “Mi zile yuga kiŋkeŋ ŋ teen, ŋii wiaa nialiŋ si bi doluŋ keɛ ba titia le, mi yie joŋ doluŋ piba ba kaa titiŋ mi tiŋtiŋŋaa a dere.” Ŋii wiaa mi tuŋ tɔro ari mi si bi doluŋ keɛ mi titia le. Mi saa jaŋ bigisi mi titia le a tiŋ mi si bi doluŋ keɛ wiaa, di Kirisito dol-la wuo hemi le a titiŋ. ¹⁰ Ŋii-na a tiŋ Kirisito wiaa mi tuŋ tɔro ari mi si bi doluŋ keɛ mi titia le. Ba yie tutuusela. La yie nina heŋ ne. Ba yie to naasiŋ dudogisela. La yie nina wu-yiriba kala ma le. Di mi bi doluŋ keɛ, Wia pimi u doluŋ.

Korinti niaa wiaa wii Pɔɔl

¹¹ Mii bul wiaa ari mi ŋaa ni-yaari ne. Ma ne saa fugemi he ŋii le. Ma ne fa maga di ma bibesemi le. Mi jima ari mi bi nuu ŋaa, ama naŋzɔɔba-la si joŋ ba titia ari ba ne kii nuu-kala, ba bimi kpia. ¹² Mi nyalima ne woruŋ a wuo tiŋ ma teen. Wialiŋ kala mi si ŋaa, wu-magilaa ari wu-kpuŋkperisi-la ari wialiŋ kala mi si ŋaa Wia Diŋ-zɔŋ-la doluŋ le daga ari mi sene ŋaa Kirisito naŋzɔɔ-titii ne. ¹³ Wialiŋ mi si ŋaama le, ba titia ne mi ŋaa nialiŋ si laa Yesu wiaa dii aa hilimi lee-kala le. Wii-la dunduŋa mi si bi ŋaama le ne ŋla: Mi bima walima di

ma pimi kialiŋ mi síi che. Mi saa sulma di ma joŋ wiinŋ deenŋ chemi.

¹⁴ Tori ne ŋla mi si ŋaa siri ne di mi ku nama. Di mi ne ko, mi bi jaŋ walimema di ma pimi kuŋ-kala. Mi bi ma kuŋ-kala ka che. Ma titia ne mi chiche, bee wiaa haŋbiisiŋ bi jaŋ wuo che kiaa bil ba nyimmaba ari ba naaŋba le. Ama haŋbiisiŋ nyimmaba ari ba naaŋba ne maga di ba che kiaa a bil ba biiriŋ le. ¹⁵ A tiŋ ma wiaa mi paala faasa cho ne di mi keŋ kuŋ-kala mi si keŋe ari mi doluŋ a tima pima. Ŋii wiaa, di mi ne choma kiŋkeŋ, u maga di ma ma chomi ne, ama ma bimi cho kiŋkeŋ. ¹⁶ U ŋaa wutitii ne ari mi bima walima di ma pimi kuŋ-kala, ama ma bula ari mi nyisema laa ma kiaa ne. ¹⁷ Mi tiŋ niaa ne ba ko ma teenŋ. Ma biina ari mi tiŋba di ba ku laa ma kiaa nee? ¹⁸ Mi ne tiŋ Taatis duu ko ma teenŋ. La naaŋbie doŋo ma ne to u hariŋ kuko. Taatis si ko ma teenŋ, u girima laa ma kuŋ nee? Wii-kala la síi ŋaa le, la di Taatis niinŋ ŋaa kubala ne. La kala ka to weŋ-bala ne.

¹⁹ Wialiŋ kala la síi bul, ma jaŋ biine ari laa bul ŋii di la laa la titia ma teenŋ ne. Ŋii dee. La he Kirisito le ne aa bul wialiŋ Wia sipaanŋ. Mi naaŋbii-kpianaba, laa bul wiaa deenba kala di la wuo pema le di ma waa wialiŋ ma si laa dii le. ²⁰ Fawulluŋ keŋmi ne di ŋ bi poɔ mi jaŋ ku nama, di mi si cho di ma nage ŋii, di ma bi ŋii naga, ma ma jaŋ na di mi ma bi ŋii ma si cho naga. Mi boye ka joŋ ari mi ne ko, mi jaŋ nama di maa yuo yuosuŋ, a keŋ yaribieriŋ, a nina baaniŋ doŋo nyuŋ, a to ma tuotore wu-ŋaalaa, a chichei doŋoba yiriŋ, a gigaa doŋo

harin, a keŋ siiduon, a bi nii-bala keŋe. ²¹ Mi fá fawulluŋ di mi ne bira kɔ ma teen, Wia jaŋ leŋ di mi tuon chei ma nyuŋ a tiŋ ma haacheba wiaa. Ma ha bi birima liiba le. Niaa yuga a he ma tuon a ŋaa haache wiaa, aa ŋaa disinniŋ, aa ŋaa wu-liiliŋ, a gollo chiche niaa haalaa, a bi birima liiba le. Di mi ne kɔ ma teen, mi jaŋ yel a tiŋ ma haacheba wiaa.

13

Pɔɔl bira chagile Koriŋti niaa a chuɔleba

¹ Naanŋsiin butori ne ŋla mi sii kɔ ma teen di mi nama. Di mi ne kɔ, di ma kuŋ-kala ne biina ari u donɔ tiina ŋaa wii chei u chiche u bul u teen, u maga di u keŋ siada tiŋŋaa balia koo batori. ² Mi si kɔ ma teen liamiŋ le, mi kpurise nialiŋ si ŋaa haache digilaa ne. Mii che di mi bira kɔ ma teen torimuŋ le ŋla, ŋii ne mi chiche di mi bira kpurise ba digilaa, ari di mi ne kɔ, mi bi jaŋ taba. ³ Maa che di ma jiŋ ari Kirisito hemi le ne a bubul wiaa. Ma ma jaŋ na di u keŋ doluŋ ne ma teen, a wuoma maa wii-kala le. ⁴ Ba kpaasu mere daa-gese nyuŋ a nage ari u fa bi doluŋ keŋe. Ama Wia doluŋ le u sie a keŋ miisiŋ. La he Kirisito le ne. Ŋii wiaa la bi doluŋ keŋe la titia le. Kirisito si weye ŋii a keŋ miisiŋ Wia doluŋ le, ŋii titia ne la ma jaŋ keŋ miisiŋ Wia doluŋ le a titiŋ ma teen.

⁵ Má beŋ ma titia le a pe mimagise ma titia, a na di ma ne chiŋ ma yarida naaŋ le. Ma bi jiŋ ari Yesu Kirisito hema le nee? Di ma ne bi jiŋ duu hema le, ŋii-na ma tele ne ŋii. ⁶ Mi keŋ yielaa ari ma jaŋ na di la-na bi tele. ⁷ La sul

Wia pipima di ma sí wii-kala ñaa chei. U bi naga ari laa che di la dage ari la-na ñaa woruñ ne, ama di ma ne paala biine ari la tele maa, laa che di ma wuo ñiñaa wialin síi to wonñiin ne, ⁸ bæe wiaa la bi jañ wuo lii wutitii-la hariñ. Ama la chin wutitii-la le ne. ⁹ Di la ne bi doluñ kene maa, la yie jujuse ne a tin dol-la ma si kene wiaa. Wii-la la si sul Wia chiche ne, di ma yarida wasa dol Kirisito wiaa le. ¹⁰ Leele mi tuo ma teen, ñii ne tii mi ñmuñse tenin pipima. Di mi ne ko ma teen, mi che di mii dage dol-la la Tiina Wia si joño pimi ma teen. U joñ dol-la pimi di mi kaa pema le ne di ma wasa dol. U bi si di mi kaa cheima.

¹¹ Mi naañbiirin, mi tenin diderin ne ñla. Ma jañ hoñ woruñ. Má keñ ma titia woruñ, má jegili wii-la mi si bula pima, má keñ nii-bala doño le, má ñaa sima doño teen. Di ma ne ñaa ñii, Wia-la si cho niaa jañ he ma teen a leñ di ma hoñ ari yarifielaa. ¹² Má keñ tuo-bala a guori doño a chuchuele doño. ¹³ Wia niaa kala chuolema.

¹⁴ Laa sul la Tiina Yesu Kirisito duu lahõrimo hema le, di la Nyimma Wia ma choma, ka di Wia Din-zoñ-la ma leñ di ma ñaa kubala. Ami.

**Yesu Kiristito Wu-Zɔŋŋɔɔ (Ghana)
Sisaala-Tumulung NT Ghana**

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Sisaala, Tumulung)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Sep 2022 from source
files dated 13 Jun 2022
b3eb8618-120f-5a96-8c1c-1dbc16914330